

Geriatrian tehtäviä ja kehityssuuntia

Timo Strandberg

**Geriatrian professori
Oulun yliopisto ja OYS**

2007

”geras” = vanhuus

”iatrikos” = lääkäri

Geriatría = vanhuuslääketiede

Geriatrician perusopetuksen 10 käskyä

**Mukaeltu: International Association
of Gerontology and Geriatrics
(IAGG) 2006**

- **Tiedosta väestön ikääntyminen.**

III

- **Ymmärrä vanhenemisen biologiaa niin, että osaat yhdistää sen vanhuspotilaan sairauden kliiniseen ilmenemismuotoon.**
- **Mitä tahansa kliinistä ilmentymää ei saa suoraan yhdistää vanhenemiseen.**
- **Ikääntyneen oireet johtuvat ensisijaisesti hänen sairaudestaan, ei hänen iästään.**
- **Asennoidu ikääntymiseen positiivisesti, ja vastusta negatiivisia ajatusmalleja.**

III

- **Opi riittävästi vanhenemisen fysiologiaa, jotta ymmärrät sellaiset käsitteet kuin kunnan heikentyminen, hauraus ja toimintakyvyn menetys.**

- Opi riittävästi farmakologiaa niin, että ymmärrät iäkkäiden lääkkeiden käytön periaatteet erityisesti tarkaten sivuvaikutuksia.
- Tunnista rauhoittavien lääkkeiden, unilääkkeiden, verenpainelääkkeiden ja monilääkityksen riskit iäkkäillä.
- Pidä tarpeettoman lääkkeen poistamista yhtä tärkeänä kuin tarpeellisen lääkkeen lisäämistä.
- Aloita uusi lääke hoitamaan entisen lääkkeen sivuvaikutusta VAIN jos siinä on järkeä.

- **Ymmärrä ja kunnioita eri terveydenhuollon ammattilaisten kykyjä ja taitoja ja heidän toimintaansa.**
- **Omaksu kuntoutus tärkeäksi osaksi ikääntyneiden hoitoa.**
- **Ymmärrä, että lääkkeetön hoito voi olla yhtä tärkeää kuin lääkehoitokin iäkkäällä potilaalla.**

- **Oleta, että ongelmalähtöinen työskentely on diagnoosilähtöistä parempi vanhuspotilaan hoidossa**
- **Joskin kaikilla vanhuspotilailla on oikeus saada tilastaan diagnoosi.**

III

- Suhtautumisessa kaatumisiin tärkeää on riskilähtöinen selvittely.
- Tunnista lääkitys ja posturaalinen hypotensio tärkeiksi riskeiksi, joihin voidaan vaikuttaa.
- Painota lihaskunnan ylläpitoa tärkeänä kaatumisten ehkäisykeinona.

VIII

- Etsi masennusoireita kaikilta vanhuspotilailta ja ole valmis hoitamaan masennusta tai lähettämään potilaan erikoislääkärille.
- Ymmärrä muistihäiriöitä ja yksinkertaisten testien käyttöä demensioireiden tunnistamiseksi.
- Tunnista sekavuustila useiden mahdollisten syiden psyykkiseksi ilmenemismuodoksi, jonka taustalla voivat olla akuutit sairaudet (mikä tahansa), lääkkeiden sivuvaikutukset tai infektiot

IX

- **Tiedosta, että kilpirauhassairaudet, Parkinsonin tauti, nestetasapainohäiriöt ja liikintahäiriöt voivat ilmetä epätyypillisinä.**

- **Tiedosta ja lähesty liikkumattomuutta ongelmana, joka johtaa riippuvuuteen toisten avusta, sekä lisää pidätyskyvyttömyyden, painehaavojen, ja muiden komplikaatioiden riskiä.**
- **Pidä palliatiivista hoitoa elämän loppuvaiheen asianmukaisena hoitona.**

Geriatrisen toiminnan tavoitteet

- Moniammatillinen terveydentilan, kognitiivisen tilan ja toiminnallisten rajoitteiden arviointi
- Sairauksien diagnostiikka ja hoito ottamalla huomioon iäkkäiden potilaiden lääketieteelliset erityispiirteet
- Toimintakyvyn parantaminen, kuntoutus ja itsenäisyyden tukeminen
- Hoidon koordinointi ja hoidon jatkuvuuden turvaaminen palvelujärjestelmässä
- Sosiaalisten tukijärjestelmien integrointi hoitoon
- Laitoshoidon ehkäisy tai lykkääminen
- Laitospaikan järjestäminen tarvittaessa
- Terveystieteiden henkilökunnan koulutus
- Vanhusten terveydenhuollon suunnittelu

Geriatrian tehtävä

- Vanhojen, raihnaisten, monisairaiden auttaminen tässä ja nyt
- Ongelmien synnyn estäminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa
- Painotettava, että monien vanhuusiän ongelmien juuret ovat keski-iässä (ja vieläkin kauempana)